

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/183.00.1/М/ОК03- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Державного університету
«Житомирська політехніка»
протокол від 29 червня 2023
р. №9

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ для самостійної роботи з навчальної дисципліни «ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА ТА ВИХОВАННЯ»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр»
спеціальності 183 «Технології захисту навколишнього середовища»
освітньо-професійна програма «Технології захисту навколишнього
середовища»
факультет гірничої справи, природокористування та будівництва
кафедра екології та природоохоронних технологій

Рекомендовано на засіданні кафедри
екології та природоохоронних
технологій від
«10» червня 2023 р. протокол № 06

Розробники: д.пед.н., проф., професор кафедри екології та природоохоронних технологій БОРДЮГ Наталія, к.пед.н., доц., завідувач кафедри наук про Землю ГЕРАСИМЧУК Олена, к.пед.н., доц., доцент кафедри екології та природоохоронних технологій ДЕМЧУК Людмила

Житомир
2023

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/183.00.1/М/ОК03- 2023
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 16 / 2</i>

Методичні рекомендації призначені для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Екологічна освіта та виховання» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр» денної та заочної форми навчання спеціальності 183 «Технології захисту навколишнього середовища» освітньо-професійна програма «Технології захисту навколишнього середовища». Житомир, Житомирська політехніка, 2023. 16 с.

Рецензенти:

к.с-г.н., доцент, доцент кафедри екології та природоохоронних технологій
ДАВИДОВА Ірина

к.с-г.н., доцент, доцент кафедри екології та природоохоронних технологій
КУРБЕТ Тетяна

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/183.00.1/М/ОК03- 2023
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 16 / 3</i>

ЗМІСТ

Передмова	4
Розширений план лекцій	6
Завдання для самостійної роботи студента	9
Приклади тестових завдань	12
Рекомендована література	15

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/183.00.1/М/ОК03- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 4

ПЕРЕДМОВА

В сучасних умовах життєдіяльності людини гостро стоїть проблема глобальної екологічної кризи, розв'язання якої можливе лише за умови виховання у молодого покоління екологічної культури та розвитку екологічної свідомості, які є головною основою для оптимізації та гармонійного балансу в системі «суспільство-природа». Екологічна проблема виростає в проблему перетворення стихійного впливу людей на природу, в свідомо, цілеспрямовано, планомірно розвиваючу взаємодію з нею. Така взаємодія може бути здійснена при наявності в кожній людині достатнього рівня екологічної культури, екологічної свідомості, формування яких починається з раннього дитинства і продовжується все життя.

Екологічна освіта являє собою неперервний психолого-педагогічний процес засвоєння знань, понять і цінностей, направлених на усвідомлення й оцінку взаємозв'язків між культурою особистості і станом довкілля, що зумовлює поступальний розвиток навичок прийняття екологічно виважених рішень, а також засвоєння відповідних правил поведінки в навколишньому середовищі. На підставі цього необхідно формувати професійну відповідальність за збереження природного середовища, розвивати культуру ставлення до світу природи. Отже, розвиток екологічної освіти має відбуватися у врахуванням тенденцій: формування сучасних екологічних уявлень, формування нового ставлення до природи і формування нових стратегій та технологій взаємодії з природою.

Навчальна дисципліна «Екологічна освіта та виховання» є важливим елементом процесу підготовки нової генерації науковців, здатних позитивно впливати на екологічний розвиток суспільства, що потребує зростання якості екологічних знань, збереження національної культури, докорінного оновлення еколого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців. Метою викладання навчальної дисципліни «Екологічна освіта та виховання» є формування здатності у майбутніх фахівців здійснювати еколого-освітню роботу з різними цільовими групами та мотивувати громадськість до відповідального споживання, формувати у них екологічну культуру і свідомість.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

– оволодіння студентами базовими знаннями щодо структури неперервної екологічної освіти, особливостей формальної і неформальної освіти, компонентів екологічної освіти, інтеграції природоохоронної діяльності в освітньо-виховний процес;

– сформувати систему знань про форми, методи і засоби екологічної освіти, інноваційні педагогічні технології, особливості організації освітнього процесу;

– практичне опанування майбутніми фахівцями методики організації і проведення еколого-просвітницької діяльності з використанням інноваційних технологій, методами залучення громадськості до вирішення екологічних проблем, формування у них екологічної культури та відповідального ставлення до довкілля;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/183.00.1/М/ОК03- 2023
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 16 / 5</i>

– сформувані знання та вміння приймати рішення щодо проблем навколишнього середовища, оволодіння нормами екологічно грамотної поведінки, набуття навичок самоосвітньої діяльності з питань екологічної освіти і виховання, самовдосконалення і саморозвиток фахівців впродовж життя.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/183.00.1/М/ОК03- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 6

РОЗШИРЕНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

Змістовний модуль 1. Система екологічної освіти

Тема 1. Теоретичні основи екологічної освіти.

Мета: ознайомитися з теоретичними аспектами екологічної освіти.

План:

1. Екологічна освіта – сучасна парадигма природоохоронної діяльності.
2. Зміст, завдання та структура екологічної освіти.
3. Структура та особливості системи неперервної екологічної освіти.
4. Рівні сформованості екологічної освіти.
5. Характеристика основних принципів екологічної освіти.
6. Екологічна освіта, виховання, культура – основа для формування екологічної свідомості.

Питання для самостійного вивчення:

1. Системи екологічної освіти в різних країнах світу.
2. Освітні аспекти сталого розвитку суспільства.
3. Стратегії екологічної освіти.

Тема 2. Організація процесу екологічної освіти.

Мета: ознайомитися з особливостями організації екологічної освіти.

План:

1. Психолого-педагогічна оцінка впливу природного середовища на становлення особистості.
2. Природне розвивальне середовище.
3. Екологічний простір у приміщенні закладу освіти, зміст та його складники.
4. Екологічний простір на території закладу освіти, зміст та його складники.
5. Академічна доброчесність.

Питання для самостійного вивчення:

1. Психолого-педагогічна оцінка впливу природного довкілля на особистісне становлення дітей.
2. Ознайомлення з природою в умовах еколого-розвивального середовища закладу освіти.
3. Еколого-предметне середовище в закладі освіти: книги та дидактичні посібники, твори мистецтва, екологічний музей.

Тема 3. Форми і методи екологічної освіти.

Мета: ознайомитись з основними формами та методами екологічної освіти, впровадженні інноваційних технологій в екологічній освіті.

План:

1. Теоретичні засади освітнього процесу.
2. Умови ефективності засвоєння знань у процесі засвоєння екологічних знань.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/183.00.1/М/ОК03- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 7

3. Форми організації навчальної роботи з екології.
4. Активність молоді у навчальній діяльності.
5. Методика формування екологічних понять.
6. Інноваційні технології в екологічній освіті.

Питання для самостійного вивчення:

1. Теоретичні засади освітнього процесу.
2. Впровадження інноваційних методів навчання в освітній процес.
3. Спостереження як основний метод екологічної освіти.
4. Екологічна стежка.
5. Екологічне свято.
6. Форми, методи і прийоми роботи з дітьми в екологічній пошуково-дослідницькій діяльності.

Тема 4. Неформальна екологічна освіта.

Мета: вивчити основні складові неформальної екологічної освіти.

План:

1. Громадські організації та екологічні рухи.
2. Засоби масової інформації та їх роль у розвитку екологічної освіти.
3. Еколого-освітня діяльність природоохоронних установ у регіоні.

Питання для самостійного вивчення:

1. Роль церкви в екологічній освіті.
2. Розвиток неформальної екологічної освіти в Україні.
3. Система громадського екологічного управління.

Змістовний модуль 2. Формування екологічної свідомості у громадськості.

Тема 5. Компоненти екологічної освіти та їх характеристика.

Мета: ознайомитись з основними складовими екологічної освіти та визначити їх характерні особливості.

План:

1. Роль екологічної освіти у формуванні екологічної культури і свідомості.
2. Екологічна культура.
3. Екологічна етика.
4. Екологічна свідомість.
5. Екологічний світогляд.
6. Екологічна мораль. Екологічне виховання.
7. Екологічне просвітництво.

Питання для самостійного вивчення:

1. Ноосферні орієнтири розвитку екологічної освіти.
2. Закономірності процесу навчання і екологічного виховання в закладах освіти.
3. Система національного екологічного виховання.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/183.00.1/М/ОК03- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 8

Тема 6. Екологічна свідомість: особливості розвитку та формування.

Мета: вивчити особливості формування та розвитку екологічної свідомості.

План:

1. Екосвідомість та її структура.
2. Характеристика форм екосвідомості.
3. Екоцентричний тип свідомості.

Питання для самостійного вивчення:

1. Формування екологічної свідомості та мислення засобами екологічної освіти.
2. Інтеграція природничо-наукового знання у формуванні екологічної свідомості.
3. Формування екологічної свідомості і мислення на основі активної життєвої позиції.

Тема 7. Вплив закладів освіти на формування та розвиток екологічної компетентності.

Мета: ознайомитись з підходами та особливостями впливу закладів освіти на формування екологічної компетентності майбутніх фахівців

План:

1. Зона відповідальності особистості.
2. Суперечності між запитамі освіти сталого розвитку і особливостями української екологічної освіти.
3. Екологічні проблеми у навчальних предметах.

Питання для самостійного вивчення:

1. Сім'я як осередок формування екологічної культури особистості.
2. Засоби формування екологічної культури.
3. Роль екологічних ігор у формуванні екологічної компетентності майбутніх фахівців.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/183.00.1/М/ОК03- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 9

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Формування та розвиток екологічної компетентності відбувається протягом всього життя. При цьому зростають вимоги щодо розширення сфери самостійної діяльності студентів, які формують навички самоорганізації та самоосвіти. Будь-яка форма самостійної роботи розрахована, головним чином, на зацікавленого, активного студента, оскільки в ній виключається елемент зовнішнього примусу. Основна мотивація до самостійної роботи – прагнення до самовдосконалення і самоусвідомлення потреби знань, а також творча самореалізація особистості здобувача вищої освіти.

Самостійна робота під час вивчення навчальної дисципліни «Екологічна освіта та виховання» включає:

– опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу та вивчення окремих додаткових тем або питань, що передбачені викладачем для самостійного опрацювання при:

- підготовці до практичних занять;
- підготовці до поточного контролю знань;
- підготовці до підсумкового контролю;

– систематизація вивченого матеріалу перед написанням модульних контрольних робіт;

– виконання та оформлення індивідуальних завдань;

– аналіз конкретної ситуації та підготовка доповіді або презентації (завдання індивідуальне або в групах).

Змістовний модуль № 1

1. Аналіз практик відповідального споживання. Визначення вуглецевого сліду. Визначення заходів з екологізації власного життя.
2. Розробка нетворкінгу за наведеною схемою на тему «Зелений розвиток громади в умовах війни».
3. Аналіз ефективності використання методу проектів в екологічній освіті. Розробити власний екологічний проект (захист довкілля, освітній проект тощо).
4. Підготувати презентацію чи доповідь про екологічні проблеми окремих країн і регіонів, діяльність міжнародних екологічних організацій та екологічну політику зарубіжних країн, роль світових і українських лідерів думок в екологічній освіті.

Змістовний модуль № 2

5. Екорішення для порятунку планети від глобальних криз. Екостартапи України. Створити та презентувати соціальну рекламу екологічного спрямування.
6. Створити модель екологічного життєвого середовища у місцевій громаді на засадах сталого розвитку.
7. Розробити екологічну стежку природними біотопами власної місцевості.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/183.00.1/М/ОК03- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 10

8. Розробити еколого-просвітницький продукт
9. Розробити екологічний захід розрахований на конкретну аудиторію

Теми індивідуальних самостійних робіт можуть бути запропоновані викладачем або самими студентами, в останньому випадку вони мають бути завчасно узгоджені з викладачем. Нижче наведено приклади тем індивідуальних робіт, які студенти можуть виконати під час вивчення дисципліни.

Орієнтовні теми індивідуальних робіт

1. Роль екологічної освіти в збереженні навколишнього середовища.
2. Екологічне виховання як шлях до сталого розвитку.
3. Практичні методи інтеграції екологічної освіти в освітній процес.
4. Вплив екологічної освіти на формування екологічної свідомості.
5. Екологічні проблеми сучасного світу та шляхи їх вирішення через освіту та виховання.
6. Екологічна грамотність як ключова компетенція у сучасному світі.
7. Роль закладів освіти в екологічному вихованні дітей.
8. Використання інформаційних технологій в екологічній освіті та вихованні.
9. Значення екологічних екскурсій та практичних занять у формуванні екологічної культури.
10. Стратегії екологічної освіти та виховання в університетському середовищі.
11. Екологічна освіта як засіб боротьби зі зміною клімату.
12. Екологічна відповідальність громадян: вплив освіти та виховання.
13. Заходи енергозбереження в школах: роль освіти в реалізації.
14. Екологічні аспекти управління місцевими ресурсами: освіта та свідоме споживання.
15. Роль екологічної освіти в збереженні біорізноманіття.
16. Екологічні аспекти виробництва та споживання харчових продуктів: роль освіти.
17. Екологічні проблеми міського середовища: освіта та розвиток сталого містобудування.
18. Екологічна освіта в контексті збереження водних ресурсів.
19. Роль екологічного виховання у формуванні етичних цінностей та поведінкових зразків.
20. Екологічні наслідки використання пестицидів та роль освіти в їх усуненні.
21. Екологічна освіта та збереження лісових ресурсів: виклики та перспективи.
22. Екологічний вплив технологій: освіта для сталого розвитку в інформаційному суспільстві.
23. Взаємозв'язок між здоров'ям людини та станом навколишнього середовища: роль екологічної освіти.
24. Екологічна освіта в контексті сталого туризму та охорони природи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/183.00.1/М/ОК03- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 11

25. Зелені технології та їх вплив на екологічну освіту та виховання.

26. Роль екологічної освіти в управлінні відходами та розвитку циркулярної економіки.

27. Роль громадських організацій у збереженні довкілля та природних ресурсів.

28. Політика та законодавство з екологічної освіти.

Основні вимоги до оформлення реферату та есе: обсяг – 10-15 стор.; шрифт - Times New Roman, розмір 14; інтервал між рядками – 1,5; поля – по 2 см; нумерація сторінок – знизу справа (на титульному листі номер сторінки не ставиться). Текст реферату повинен бути відредагованим, стилістично витриманим як наукове дослідження. Роботу необхідно скріпити.

Структура письмової самостійної роботи:

- Титульний лист: містить повну назву університету, факультету, вид та тему роботи, дані про студента (курс, спеціальність, група, ПБ), прізвище та ініціали викладача.

- Вступ (обсяг: 0,5-1 стор.): сутність і обґрунтування вибору теми, формулюються і коротко характеризуються основна проблема, цілі і задачі роботи, використані джерела.

- Основна частина (обсяг: 6-12 стор.): послідовно і логічно розкриваються теоретичні основи обраної теми або проблеми. На основі самостійно підібраних і самостійно опрацьованих джерел студент аналізує, узагальнює і у вільній формі, але дотримуючись наукового стилю і використовуючи фахову лексику, аналізує прочитане з відповідної теми і висловлює свої думки, у тому числі критичні, порівнює підходи до розгляду окремих питань у різних джерелах, що були опрацьовані, відзначає їхні – на його думку – сильні і слабкі сторони, тощо. Там, де необхідно, можуть використовуватись таблиці, графіки, діаграми.

- Висновки (обсяг: 0,5-1 стор.): робиться загальний підсумок роботи, формулюються висновки.

- Список використаної літератури.

Критеріями оцінювання письмової самостійної роботи студента є:

- самостійність виконання,
- відповідність змісту роботи її темі,
- якість виконання (глибина аналізу використаних матеріалів і повнота висвітлення теми, стиль викладення, обґрунтованість тверджень, логічність і послідовність побудови роботи),

- дотримання встановлених термінів здачі роботи на перевірку,

- відповідність вимогам до оформлення роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/183.00.1/М/ОК03- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 12

ПРИКЛАДИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

1. До принципів, на яких базується державна політики в галузі екологічної освіти належать:

А. розповсюдження системи екологічної освіти і виховання на всі верстви населення з врахуванням індивідуальних інтересів, стимулів та особливостей соціальних, територіальних груп та професійних категорій;

Б. комплексність екологічної освіти і виховання;

В. неперервність процесу екологічного навчання в системі освіти, в тому числі підвищення кваліфікації та перепідготовки;

Г. правильні відповіді а, б, в;

Д. жодної правильної відповіді.

2. Екологічна освіта – це

А. неперервний процес навчання, виховання та розвитку особистості, спрямований на формування системи наукових і практичних знань і вмінь, цілісних орієнтацій, морально-етичних і естетичних відносин, що забезпечують екологічну відповідальність особистості і покращення соціоприродного середовища;

Б. набуття певних екологічно спрямованих знань з допомогою тих спеціалізованих предметів і дисциплін, в назвах яких міститься термін «екологія»;

В. виховні аспекти, що стосуються абсолютної більшості навчального матеріалу середніх і вищих шкіл;

Г. фундаментальні знання екології як науки про взаємини організму і середовища;

Д. жодної вірної відповіді.

3. Зміст безперервної екологічної освіти та виховання включає такі ланки:

А. формальна;

Б. дошкільна;

В. неформальна;

Г. правильні відповіді а, в;

Д. правильні відповіді б, в.

4. До формальної екологічної освіти відносять:

А. шкільна;

Б. професійно-технічна;

В. засоби масової інформації;

Г. правильні відповіді а, б;

Д. жодної правильної відповіді.

5. До неформальної екологічної освіти відносять:

а) громадські екологічні об'єднання;

б) професійно-технічна;

в) засоби масової інформації;

г) правильні відповіді а, в;

д) жодної правильної відповіді.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/183.00.1/М/ОК03- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 13

6. Формування екологічної культури окремих осіб і суспільства в цілому, формування навичок, фундаментальних екологічних знань, екологічного мислення і свідомості, що ґрунтуються на ставленні до природи як універсальної, унікальної цінності.

- А. мета екологічної освіти;
- Б. завдання екологічної освіти;
- В. принципи екологічної освіти;
- Г. зміст екологічної освіти;
- Д. всі відповіді правильні.

7. Базовою організацією для реалізації ефективної системи управління в сфері екологічної освіти є

- А. Координаційна міжгалузева Рада з екологічної освіти і виховання при Міносвіти і науки
- Б. Верховна рада України;
- В. Міністерство освіти і науки України;
- Г. Уряд України
- Д. всі відповіді правильні.

8. Процес розбудови держави на основі узгодження і гармонізації соціальної, економічної та екологічної складових з метою забезпечення потреб сучасних та майбутніх поколінь

- А. концепція сталого розвитку;
- Б. сталий розвиток;
- В. стабільний розвиток;
- Г. стратегія сталого розвитку;
- Д. всі відповіді правильні.

9. До екологічних індикаторів сталого розвитку відносять:

- А. зміна характеристик споживання;
- Б. боротьба за збереження лісів;
- В. боротьба з бідністю;
- Г. боротьба з опустелюванням і посухами;
- Д. правильна відповідь б і г.

10. Безперервний процес навчання, виховання, самоосвіти, накопичення досвіду і розвитку особи, направлений на формування ціннісних орієнтацій, поведінкових норм і отримання спеціальних знань із охорони навколишнього природного середовища і збалансованого природокористування, що реалізовується в екологічно грамотній діяльності –

- А. професійна освіта;
- Б. екологічна освіта;
- В. професійне навчання;
- Г. компетентність;
- Д. екологічна компетентність.

11. До провідних завдань сучасної екологічної освіти належать:

- А. формування системи адекватних екологічних уявлень про взаємодію в системі «людина-природа», яка дозволить особистості усвідомити сутність екологічної доцільності;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/183.00.1/М/ОК03- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 14

Б. формування ставлення до природи, яке визначає характер мотивів та цілей взаємодії з природою, тобто стимулює до екологічно доцільної поведінки;

В. формування системи вмінь, навичок і стратегій взаємодії з природою;

Г. правильні відповіді а, б, в;

Д. жодної правильної відповіді.

12. Міждисциплінарний підхід до формування екологічного мислення передбачає:

А. універсальність зав'язків всіх природних компонентів і процесів;

Б. логічне поєднання й поглиблення системних природних знань, логічне підпорядкування різнобічних знань основній меті екологічної освіти;

В. забезпечення організаційних умов формування екологічної культури особистості між окремими ланками освіти;

Г. конкурентність та об'єктивність знань, умінь, навичок;

Д. жодної правильної відповіді.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/183.00.1/М/ОК03- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 15

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРА

1. Вікрі К. Нетворкінг для інтровертів. Поради для комфортної та ефективної комунікації: посіб. : пер. з англ. Київ: Vivat. 2020.
2. Волкова Н. П. Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навчально-метод. посіб. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 360 с.
3. Грицай Н.Б. Інноваційні технології навчання: навчальний посібник. Рівне: ТЗОВ «Дока центр», 2017. 184 с.
4. Дубовий В. І., Дубовий О. В. Екологічна культура: навчальний посібник. Херсон: Грінь Д.С., 2016. 256 с
5. Дух О.І. Реалізація неформальної екологічної освіти молоді в діяльності громадських організацій. Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка. Серія : Педагогіка. Кременець : ВЦ КОГПА ім. Тараса Шевченка, 2018. Вип. 10.
6. Душечкіна, Н. Ю. Формування екологічного світогляду студентів у закладах вищої освіти : монографія, Уман. держ. пед. ун-т ім. П. Тичини. Умань : Сочінський М. М., 2018. 213 с.
7. Екологічна стежка у Ботанічному саду / уклад. А. В. Рудик, Л. П. Міронець. Суми : ФОП Цьома С.П., 2018. 52 с.
8. Етика відносин з природою: навч.-метод. посіб. / О. Пруцакова, Н. Пустовіт, А. Логінова, Г. Тарасюк. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2019. 180 с.
9. Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі: колективна монографія / за заг. редакцією Г.Л. Єфремової. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. 444 с.
10. Інноваційні технології навчання: навч. посібн. для студ. вищих технічних навчальних закладів / Бахтіярова Х.Ш. та ін. Київ : НТУ, 2017. 172 с.
11. Койнова І. Б. Нові підходи до екологічної освіти в Україні // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна серія «Екологія», вип. 16, 2017. С. 150–154.
12. Концепція екологічної освіти України. К., 2001. 36 с. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v6-19290-01#Text>.
13. Коренева І. М. Освіта для сталого розвитку: реалії України. Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки. 2018. №. 1. С. 17–25.
14. Лепбук для дітей – ідеї самостійного виготовлення та оформлення, вибір тематики за віком. URL: <http://radka.in.ua/poradi/lepbyk-dlia-ditei-ideyi-samostiinogo.html>
15. Оверченко Т. А., Іваненко О. І., Вембер В. В. Стратегія охорони навколишнього середовища : навч. посіб. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 132 с.
16. Теорія і практика екологічної освіти : навч. посіб. для студентів денної форми навчання, за напрямом підготовки: 101 «Екологія» / уклад.: М. М. Дяченко-Богун, В. В. Оніпко, В. І. Іщенко. Полтава, 2019. 85 с.
17. Толочко С.В., Бордюг Н.С., Міронець Л.П. Знаю. Вмію. Дію : навч.-метод. посіб. для формування екологічної компетентності школярів. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2022. 121 с. URL:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/183.00.1/М/ОК03- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 16

<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/732064>

18. Безлатня Л.О., Гармата О.М., Герасимчук О.Л., Притуляк Т.С., Гарбич Я.В. Формування екологічної культури у здобувачів вищої освіти. Вісник науки та освіти. 2023. Вип. № 6(12). С. 267-279. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/5318>.

19. Герасимчук О.Л. Висвітлення ролі курсу «Екологія та безпека життєдіяльності» у формуванні компетенцій забезпечення особистої, професійної та екологічної безпеки майбутніх фахівців з інформаційних технологій. Нові технології навчання. 2022. Вип. 96 . С. 54-59. URL: <http://www.journal.org.ua/index.php/ntn>

20. Толочко С. В., Бордюг Н. С., Міронець Л. П. Формування екологічної компетентності здобувачів освіти для подолання екологічних наслідків війни. *Інноваційна педагогіка*. 2022. № 52. С. 46–49.

21. Bordiug N., Rashchenko A., Les T. Workshop as a method of training future experts in techogenic and environmental safety. Науковий журнал «ScienceRise: Pedagogical Education». 2020. №3(36). С. 38-41.

22. Bordiug N., Tolochko S., les T. Educational hub as a space for the development of professional and practical competence of environmental safety specialists. *ScienceRise: Pedagogical Education*. 2022. № 1(46). P. 12–17.

23. Герасимчук О.Л., Кірейцева Г.В., Мельниченко І.С. Критерії та показники оцінки якості підготовки фахівців з екології. Нові технології навчання: збірник наукових праць. ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». К., 2020. Вип. 94. С. 71 – 76.

24. Герасимчук О.Л. Екологічна стежка як засіб формування екологічної культури особистості / Герасимчук О.Л., Корбут М.Б.// Проблеми освіти: збірник наукових праць. ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». Випуск 91. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2019. С. 92-96.